

kompozície: *Curling, Hockey a Fencing* (Šerm), pričom každá je nahratá v niekoľkých akustických i elektrických verziách rôznej dĺžky. Zorn tieto skladby prirodnevia k maliarskym dielam. *Curling*, v ktorej sa gitary prekrývajú a každý hráč prispieva k impresionistickej textúre zvukom inej farby, autorovi evokuje Moneta, skladbu *Hockey*, ktorej hudobný jazyk je u každého hráča zredukovaný na paletu piatich tónov, Zorn prirodnevia k Pollockovi a *Fencing* dáva do kontextu so známou Van Goghovou maľbou *Jedáci zemiakov*. Jej hudba sa pohybuje medzi dvoma svetmi, bleskurýchle fantázie a interlúdiá striedajú dlhé úseky pomalého pohybu. Pozoruhodné sú akustické verzie: *Hockey* prináša dokonalú imitáciu efektov nárazov o mantinel, rezonancie puku či svišťania korčuľ, *Curling* prichádza s tichými ruchmi, jemným chvením, vibráciami a pôsobivými efektmi nárazov o drevo a kov i zvonivými farebnými zvukmi. Elektrické verzie skladieb sú prehliadkou monumentálneho, často drsného gitarového zvuku i krehkých kontrastov elektrickej a akustickej gitary. V *Curling* sa na seba reťazia gitarové zvuky, hudobnú štruktúru charakterizuje vinenie, väzby, bizarné glissandá pripomínajúce „klzanie“ po strunách a ponášky na digitálne zvukové prostredie; hybridné, akoby elektronické zvuky a sekvenčovitě pasáže pestrých halucinogénnych zvukov. *Fencing* je najbúrlivejšou skladbou albumu, má mnohovrstevnú štruktúru s prekvapivou imitačnou vsuvkou s westernovou hudbou a motívmi blues, rock&rollu a country. Obsahuje tiež digitálne signály, majestätne echo vzdialených gitár, imitácie šumu a chybových hlásení, výsledok sa nachádza na hranici hardcoru a industriálu. Záverečná, takmer dvadsaťminútová elektrická *Curling*, je prehliadkou ambientných plôch psychedelického zvuku a tajuplných zvukových zákutí. *Kvarteto Dither* sa zaujíma o repertoár, ktorý obsahuje improvizáciu v kontexte písanej kompozície. *Zornove* diela dovádzajú tento koncept do extrému a hoci je celý materiál improvizovaný, precíznym nastavením pravidiel a konkrétnou formou si každá skladba zachováva nezameniteľnú kompozičnú identitu. Album *Dither plays Zorn* je náročným počúvaním, poslucháčovi sa však odvďačí fascinujúcimi mnohovrstevnými plochami ambientného zvuku a pre priaznivcov experimentálnej hudby je výnimočnou udalosťou.

Peter KATINA

Hudba – Integrácie – Interpretácie 18

J. Vereš ed.
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2015

Osemnásť číslo zborníka Pedagogickej fakulty UKF v Nitre je editorským počínom prezentujúcim viaceré aktuálne témy z muzikológie a jej interdisciplinárnych presahov. Jednotlivé štúdie síce nekorešpondujú na platforme spoločne sledovaného tematického vymedzenia, napriek tomu zborník ponúka určitú myšlienkovú kontinuitu, spoločnými menovateľmi sú problémy umeleckej kvality a hodnoty. Úvodná štúdia Jozefa Vereša *Umenie v súvťažných procesoch (kultúra, vzdelávanie, výchova)* pripomína iniciatívy týkajúce sa moderného chápania hudobnej pedagogiky ako vedy o hudobnej výchove, ktoré boli na Slovensku prezentované koncom 80. rokov 20. storočia v snahe inovovať hudobnopedagogickú komunikáciu. Text analyzuje situáciu po roku 1989, kedy nadšenie z ponúkaných možností spolupráce so zahraničím postupne vystriedala pragmatickosť a nekoncepcnosť domácich záujmov. Kiežby sa kritické slová o strate ducha umeleckej výchovy, jej rezignácii na poznatkovú a didaktickú stránku, integratívnych možnostiach, marginalizácii problematiky poznania hudobného jazyka, povrchnosti a nekvalite pedagogického výskumu dostali do uší kompetentných ako memento, ktorého dôsledky budú v budúcnosti sotva odstrániteľné. V sústredenosti na filozofickoestetické kontexty sa nesú ďalšie dve zbornikové štúdie. Marcus Zagorski sa v texte *Estetika a pravda u Nietzscheho a Adorna* pokúša o komparáciu názorov oboch autorov, sústrediac sa na Nietzscheho prácu *O pravde a lži ve smyslu nikoliv morálním* a Adornovu *Aesthetic Theory*. Užitočným je pripomenutie širšieho konceptu Nietzscheho estetiky, ktorej predmetom nie je iba sústredenosť na fenomén krásy, ale komplexnejšie vnímanie a presvedčenie o potrebe metaforického uvažovania, ktoré narušá konvenčné myslenie. Zagorského uvažovania krúžia

v trojuholníku Adorno – Hegel – Nietzsche, pričom sa ťažiskovo sústreďujú na stanovenie kritérií pravdivosti umenia a potrebu tendencie ku kritizicizmu. Štúdia Vladimíra Fulka *Hudobná filozofia Theodora W. Adorna* je ďalšou v sérii zamyslení nad dielom významného a kontroverzného teoretika a filozofa. Sústreďuje sa na Adornovu ranú hudobnú publicistiku a esejistiku o 2. viedenskej škole. Fulka pripomína prepojenosť Adornových muzikologických aktivít s filozofickými a zároveň hudobnými: študoval filozofiu, sociológiu a zároveň hudobnú kompozíciu u Albana Berga, absolvoval prednášky z dejín hudby u Quida Adlera, pričom bol aj skladateľsky činný. Ako východisko k hodnoteniu jeho názorov využíva Fulka akceptáciu Adornovej orientácie na témy sociologickej a estetické, nie historickej. Pripomína tiež, že Adornove analytické štúdie o atonalite a dodekafónii boli „prvé systematické teoretické reflexie voľnej atonality a dodekafónie v dejinách hudby“. V popredí jeho záujmu stála analýza genézy atonality a dodekafonické techniky, na ktorú sa Adorno pokúšal nazerať ako na filozoficko-historický problém, logické završenie beethovenovsko-brahmsovskej tradície nemeckej absolútnej hudby. Fulka konštatuje Adornovu posadnutosť historickou nevyhnutnosťou a inšpiratívne poukazuje na paralelu autorových raných štúdií s literárnymi textami Strinberga a Trakla. Zo zdanlivo pragmatického konštatovania o vytlačení súčasnej hudby starou vyrastá podnetná štúdia Martina Flašara *Staré miesto nové. Proč interpretace nahrazuje současnou hudební tvorbu?* Pozorujúc aktuálne trendy v interpretačnej praxi, navrhuje autor korekciu v definícii súčasnej hudby na „aktuálne provozovanou hudbu“. Konštatuje vyššie financovanie projektov starej hudby a prínos nahrávacích technológií k nárastu jej obľuby. Uvažuje tiež nad fenoménom znovuoobjavovania starej hudby, ktorá v kolektívnej pamäti síce existuje, no pre jednotlivcov predstavuje nóvum. Ako problémovú hodnotí Flašar súčasnú akumuláciu kultúrno-historických artefaktov, absenciu vôle k originalite, pričom zároveň konštatuje, že stará hudba poskytuje lepšiu rovnováhu medzi známym a novým a zároveň prezentuje hodnoty vytvorené humanistickou tradíciou, predstavujúce pevný orientačný bod v nestabilnom a chaotickom svete. Flašar upozorňuje aj na riziká znovuoobjavovania starého: „*Někdy se ve svatém nadšení zdá, jako by vše, co bylo skomponováno v barokní nebo klasicistní éře, bylo automaticky lepší než jakákoliv soudobá kompozice...*“ Zameranie na obdobie socialistického realizmu v Čechách prezentoval Petr Ma-

cek už pred časom monografiou *Směleji a rozhodněji za českou hudbu* (Praha, 2006). V štúdiu „*Lidovost*“ v *české hudební kultuře poválečného období* bližšie sleduje sociologický termín ľud a zároveň spôsob, akým bol „prezentovaný“ v českej hudobnej publicistike v kontexte požiadaviek na umenie socialistického realizmu. Autor pripomína medzivojnové zideologizovanie normatívnej estetiky v ZSSR, ktoré sa po Víťaznom februári stalo predmetom mnohých publicistických textov českých autorov. Naznačuje šírku semiotického poľa, ktoré bolo v danej dobe účelovo modelované. Voči informatívnej či interpretačnej rovine bola preferovaná programová apelativnosť a presadzovanie ideologicko-normatívnych cieľov. V tejto súvislosti pripomína Mukařovského spis *Stranickost ve věde a umění*, na ktorého nadviazal A. Sychra štúdiu publikovanou v *Hudebních rozhledoch* a neskôr prepracovanou do knižnej publikácie *Stranická hudební kritika, spolutvůrce nové hudby*. Macek konštatuje hierarchiu fungovania pojmov, kedy stranickosť bola uplatňovaná ako nadradený záujem vo vzťahu k ľudovosti či realizmu. Selektívnym nasmerovaním pojmu „ľudovosť“ ku vkusu „komunisticky uvedomelého pracujúceho ľudu“ dochádzalo k jeho deformácii a zároveň k príliš úzko vymedzovanému poľu, v ktorom sa umelecká tvorba mohla pohybovať. Programovo znehodnotená a účelovo zmanipulovaná bola tiež téza o realstickom umení. Autor pripomína, že vo vzťahu k špecifikám hudobného média je problematickosť využívanie tohto pojmu zrejme aj bez jeho ideologickej zaťaženosť. Posledným zbornikovým textom je štúdia Jána Karafiáta *Skladatelské dílo Jaroslava Kvapila pohledem české muzikologie*. Jej deskriptívny charakter svedčí o začínajúcom autorovi. Sumarizované sú zásadnejšie muzikologické texty pojednávajúce o tvorbe tohto najvýznamnejšieho Janáčkovho žiaka z okruhu brnianskej organovej školy, jednak v čase bezprostrednej dobovej reflexie jeho umeleckého pôsobenia a zároveň s odstupom času. Karafiát v štúdiu načrtáva stručne hlavné biografické údaje o Kvapilovi, pristavuje sa pri jeho štúdiu, pedagogickom pôsobení a kompozičnej činnosti. Pripomína obsah monografie Ludvíka Kunderu *Jaroslav Kvapil. Život a dílo* (1944), ako aj zásadnejšie slovníkové heslá venované tomuto autorovi. Uznaním dlhodobého prezentovaného úsilia editora Jozefa Vereša z Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre je skutočnosť, že jeho periodický zbornikový titul bol 22. 6. 2015 indexovaný v databáze ERIH PLUS ako medzinárodný vedecký časopis.

Tatiana PIRNÍKOVÁ

Vážení čitatelia,

pokiaľ ma pamäť (a archívy) neklamú, žena stojaca pred orchestrom – dirigentka – sa na obálke *Hudobného života* doteraz neobjavila. Elim Chan z Hongkongu, držiteľka Ceny festivalu Allegretto Žilina, je tiež laureátkou Donatella Flick LSO Conducting Competition, ktorá ju v aktuálnej sezóne posunula na pozíciu asistentky v London Symphony Orchestra a umožnila jej spolupracovať napríklad s Valerym Gergievom. Pokiaľ ste zmeškali jedinečnú príležitosť zažiť túto charizmatickú dirigentku v akcii, nasledujúci ročník Allegretto Žilina ponúka víťazovi festivalu možnosť ďalšieho vystúpenia.

Keď už zmieňujem archívy – rád by som dal do pozornosti webovú stránku *Hudobného života*, na ktorej si môžete pozrieť, stiahnuť a prečítať kompletne vydané jednotlivých ročníkov časopisu od roku 1969 do roku 2014. Preto neváhajte, listujte a spomínajte, pretože do mnohých príspevkov, štúdií či analýz sa oplatí začítať aj po rokoch.

Vďaka za prácu na sprístupnení tohto obsahu patrí pracovníkovi Hudobného centra Jurajovi Bubnášovi, priamy link na online archív *Hudobného života* je <http://xn--h-toa.hc.sk/>

V januári ohlásená rezignácia hudobného riaditeľa Opery SND Friedricha Haidera vyvoláva protichodné reakcie do dnešných dní. Na vyjadrenia recenzentov *Hudobného života* (HŽ 1-2/2016) následne reagovali v marcovom vydaní predseda ZO - ÚNIE sólistov Opery SND František Šenigla a o mesiac neskôr riaditeľ Opery SND Slavomír Jakubek. Ďalšiu z reakcií predsedu ZO - ÚNIE sólistov Opery SND nájdete na webovej stránke časopisu v sekcii *Reagujete*.

Príjemné čítanie praje
Peter Motyčka

E. Chan

M. Lejava

W. Shorter

Spravodajstvo, koncerty, festivaly

- 2 **Orbis sensualium pictus po 30 rokoch, Harold v Moskve, Pôsobivý koncert troch sólistov, ISCM World Music Days 2016 Tongyeong, Juraj Mašínda (nekrológ), Cena Jána Cikkera pre Jordanu Palovičovou, Allegretto Žilina 2016, Hudba dneška v SNG 18: DVA-JA 3, Do tretice všetko najlepšie, Schneiderova Trnava 2016, Komorný orchester konzervatória ožil, Nedel'né matiné v Mirbachu**

Miniprofil

- 6 **Matej Sloboda**

Rozhovor

- 11 **Elim Chan: „Vnímam sa ako súčasť väčšieho celku.“ Z. Šikrová**
14 **Marián Lejava: „Bilancia uvádzania slovenských opier je tragická.“ Z. Šikrová**

Mimo hlavného prúdu

- 16 **Samčo, brat dážd'oviek – za Boha, za národ a za bizár! J. Juhás**

Rozhovor

- 18 **Konstantin Dobroŕkov: „Ľudia potrebujú príbeh.“ M. Kornuciková**

História

- 21 **Yehudi Menuhin – husľový mág s dušou vizionára P. Katina**
24 **Chvála cinku P. Sabo**

Stará hudba

- 27 **Hudobné putovanie barokovou Európou / Lachrymae A. Šuba, P. Sabo**

Zápisník

- 28 **Godinove Vráble maturovali / Jubileum Niny Hazuchovej / Odišiel pán basista (nekrológ) P. Unger, J. Blaho, M. Mojžišová**

Hudobné divadlo

- 29 **Idealista Beethoven, skeptik Bendik J. Červenka**
30 **V opere vymenili drogy za šikanu / Orfeus preveroval študentky i pedagógov M. Glocková, P. Unger**

Zahraničie

- 31 **Drážďany: Hudba pre kráľovnú a operné hrozienka baroka A. Schindler**
32 **Drážďany: Požierač klávesov / Viedeň: Vtipný mladík A. Schindler, B. Ažaltovič**
33 **Baden-Baden: Stroskotanci na širom mori R. Bayer**

Jazz

- 34 **Návrat na jazzhead! P. Motyčka**
36 **Jazz Fest Brno: Wayne Shorter Quartet R. Kolář**

Recenzie

- 37 **Kam/kedy**

9 771335 414008 0 5

hudobný život

ROČNÍK XLVIII

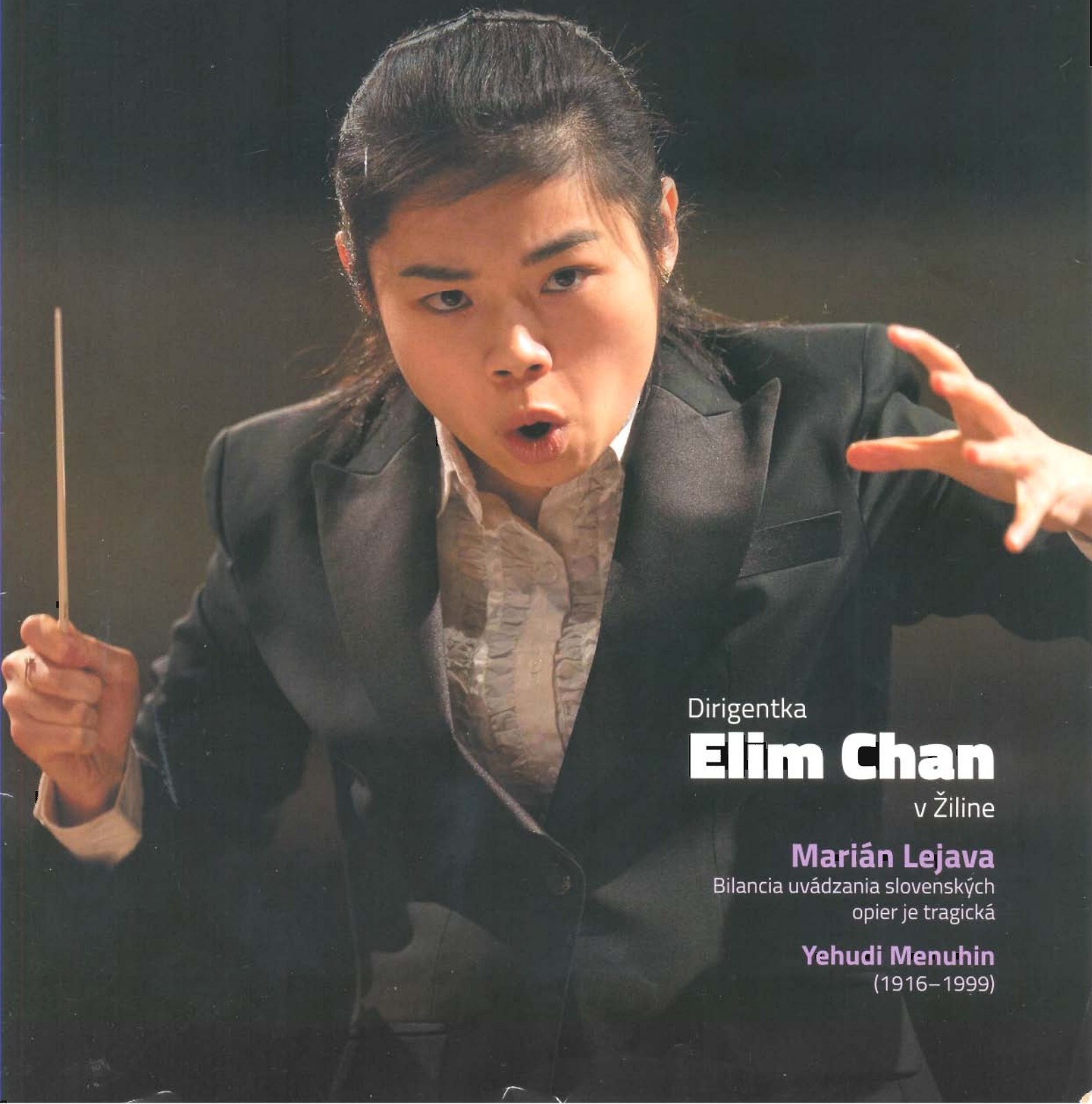
5

2016

2,16 €

hudobné entrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

Spravodajstvo: ISCM World Music Days 2016 Tongyeong / **Rozhovor:** Konstantin Dobroykov / **História:** Chvála cinku / **Hudobné divadlo:** Idealista Beethoven, skeptik Bendik / **Jazz:** Wayne Shorter Quartet v Brne

Dirigentka

Elim Chan

v Žiline

Marián Lejava

Bilancia uvádzania slovenských
opier je tragická

Yehudi Menuhin

(1916–1999)